

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

10. - 16. septembar 2016. godine

Bilten broj 38/2016

Sadržaj:

Aktivnosti	2
U Skupštini konačno o izveštajima nezavisnih državnih organa	3
Hapšenje predsednika sudova i uloga BIA u suzbijanju korupcije	3
Čemu služe specijalni timovi	5
Kontrolori	6
Saopštenja.....	8
Korisne preporuke za poboljšanje zakonskih rešenja o finansiranju stranaka	8
Mediji	11
Prijavljivanje imovine	11

Aktivnosti

U protekloj nedelji oglasili smo se saopštenjem povodom preporuka za izmenu Zakona o finansiranju političkih aktivnosti. Reč je o preporukama slovenačkog stručnjaka Jurija Toplaka. On je posredstvom TAIEX posetio Srbiju (TAIEX je instrument pomoći i razmene informacija kojim EU pruža podršku partnerskim zemljama u pogledu usklađivanja i sprovođenja zakonodavstva Evropske unije), a njegov zadatak je bila izrada kvalitativne i kvantitativne analize efekata primene Zakona o finansiranju političkih aktivnosti. Naročito je posvećena pažnja politici sankcionisanja i postupanja svih relevantnih institucija u toj oblasti. Ova važna aktivnost predviđena je Akcionim planom za poglavlje 23 pregovora Srbije sa EU. Detaljnije u Biltenu, u poglavlju "Saopštenja".

Oglasili smo povodom sednice skupštinskog odbora na kojoj je trebalo da se razmatra godišnji izveštaj ombudsmana. Detaljnije u poglavlju "Pod lupom".

I prethodne nedelje aktivno je bilo i naše Antikorupcijsko savetovalište. Prenosimo jedan zanimljiv slučaj:

Nakon promene vlasti u opštini Kovin 2013. godine, tadašnja direktorka biblioteke je smenjena. Ovaj slučaj dobija svoj epilog na sudu, gde su i Osnovni sud i Apelacioni doneli presudu u korist smenjene direktorke, međutim, u međuvremenu ona odlazi u penziju. Skupština zatim postavlja v. d. direktorku koja prema rečima klijenata ALAC savetovališta koji su želeli da ostanu anonimni, ne ispunjava uslov godina radnog iskustva. Nakon što je nalog da se raspiše konkurs za izbor direktora "zagubljen" u procesu, ista v.d. direktorka ponovo biva postavljena na istu funkciju. U februaru 2015. se konačno raspisuje konkurs za direktora koji biva poništen. Ponovo se postavlja v. d. direktora koji ni ovaj put ne ispunjava uslov godina radnog iskustva. On zapošljava dve nove osobe koje nisu predviđene sistematizacijom i koje su bivši lokalni funkcioneri. U novembru 2015. se ponovo menja struktura vlasti u opštini i sa dnevnog reda se skida odluka o imenovanju direktora, te trenutni v.d. direktora ostaje na funkciji. Klijent smatra da se u ovom slučaju koriste veze određene političke partije kako bi se upošljavali njeni članovi ili osobe blisko povezane. Navedeno je da je nekoliko puta u usmenom obraćanju iz opštine Kovin rečeno kako je lojalnost određenoj političkoj stranci najvažniji kriterijum za dobijanje direktorskog mesta. U avgustu 2016. je na zatev lica koje nije dobilo posao u biblioteci, inspekcija rada izvršila vanredni inspekcijski nadzor i utvrdila da nema osnova za preduzimanje mera iz nadležnosti inspekcije rada, iako klijent tvrdi da tim povodom nisu uzete sve relevantne informacije u obzir. Transparentnost Srbija zatražiće informacije od nadležnih organa kako bi istražila sve navode

Na našem internet sajtu ove nedelje smo objavili šest tekstova, a na [Facebook stranici](#) sedam tekstova, komentara i linkova u vezi sa antikorupcijskim aktuelnostima. Na Tviteru, gde nas prati 5.810 osoba, najviše pažnje je izazvao [naš tvit](#) o preporukama za izmenu Zakona o finansiranju političkih aktivnosti.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom¹

U Skupštini konačno o izveštajima nezavisnih državnih organa

16. septembar 2016.

„Nezavisni državni organi moraju dobiti snažniju podršku, pri čemu je jedan od prvih zadataka pred Skupštinom razmatranje njihovih godišnjih izveštaja i korišćenje tih izveštaja za nadzor nad izvršnom vlašću, a posebno izveštaja Agencije za borbu protiv korupcije o sprovođenju Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije koju je Narodna skupština i usvojila.“ Ovo je bila jedna od glavnih poruka Transparentnosti povodom [predstavljanja studije o proceni Sistema društvenog integriteta za 2015](#), koje je palo u doba između završetka izbora i višemesečnog čekanja da Vlada konačno bude izabrana

Razmatranje izveštaja nezavisnih organa, utvrđivanje zaključaka i pomno praćenje šta je po njima urađeno je jedno od najmoćnijih oruđa koje Skupština ima na raspolaganju da bi argumentovano vršila nadzor nad Vladom. Na žalost, već tradicionalno, **poslanici vladajuće većine ne žele da vrše takvu ulogu** i umesto nadzornika neretko bivaju poslušnici izvršne vlasti. Takva situacija mahom je posledica činjenice da u Vladi sede partijski šefovi tih poslanika. Čak ni to, međutim, ne može da opravda neumerene izlive divljenja vođi, kakvo smo imali prilike da vidimo već prilikom izbora Vlade.

Godinama su rasprave povodom izveštaja nezavisnih organa bile prilika da im poslanici

¹<http://goo.gl/PjRIEj>

iskažu „podršku“, koja nije bila praćena konkretnim akcijama za rešavanje problema. Od prošle godine smo ušli u novu fazu – i te sednice odbora poslužile su kao **poligon za dokazivanje vernosti u borbi protiv kritičara vlasti**. Odbor za pravosuđe još nije formulisao zaključke povodom izveštaja Zaštitnika građana, Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti i Poverenice za ravnopravnost. Na nekoj od narednih sednica će biti, nadajmo se sa većom fokusiranošću na sadržaj izveštaja, razmatran izveštaj Agencije za borbu protiv korupcije.

O sednici Odbora Zaštitnik je [objavio saopštenje](#).

Hapšenje predsednika sudova i uloga BIA u suzbijanju korupcije

15. septembar 2016.

Vesti o otkrivenoj korupciji u pravosuđu nisu česte. Uhapšeni su predsednici sudova u Šapcu (viši) i Loznici (osnovni) kao i jedna sudija iz Loznice i jedan posrednik u podmićivanju. MUP saopštava da je u pitanju akcija MUP i BIA u saradnji sa Tužilaštvom za organizovani

kriminal. "Osumnjičeni se terete da su izvestan vremenski period preko posrednika D.R. radili na pronalazaženju rešenja da se bivšem carinskom službeniku D.D. iz Pančeva, koji je pravosnažnom presudom Višeg suda u Šapcu osuđen na sedam meseci zatvora, omogući ponavljanje krivičnog postupka. Za D.D. je raspisana potraga". Prethodno je saopštenje dalo i pomenuto Tužilaštvo. Tamo su oni u prvom planu, jer su u saradnji sa BIA i SBPOK sprovedili istražni postupak protiv sudija „zbog postojanja osnova sumnje da su od lica osuđenih na kazne zatvora, zahtevali i primali novac i druge poklone, a za uzvrat im omogućili da odlože ili izbegnu odlazak na izdržavanje kazne zatvora“. Da je i BIA dala saopštenje, možda bi se i ono razlikovalo u nekom detalju i u tome ko je u slučaju imao glavnu ulogu.

Iz saopštenja Tužilaštva moglo bi se pomisliti da je u pitanju neka opsežnija akcija otkrivanja slučajeva korupcije radi odlaganja izvršenja presuda. Sve i da nije, prva pomisao je da bi upravo takvu akciju trebalo sprovesti, jer nema dobrog razloga da se pomisli da je samo jedan osuđenik tražio načina da ne ode u zatvor i da su isti ljudi samo jednom podlegli iskušenju da prodaju svoj uticaj na donošenje ovakvih odluka. Saopštenje MUP, međutim, ne govori o tome da je primanje i davanje mita dalo ikakve konkretne rezultate, već se stiče utisak kao da je upravo hapšenje sprečilo da dođe do nelegalnog ponavljanja sudskog postupka. Po tome bi ovaj slučaj bio dobar primer, jer se korupcija obično otkrije kada je već kasno da se spreči nastanak štete. Ono što u ovom pogledu daje manje razloga za optimizam jeste deo vesti koji kaže da je osuđeni carnik, zbog čijeg (ne)odlaska u zatvor se i dogodila korupcija, u bekstvu.

Uloga BIA je svakako neočekivana u ovom predmetu. Neki predmeti na kojima radi BIA nesumnjivo mogu biti u nadležnosti Tužilaštva, a potom i suda za organizovani kriminal. Takođe, neki slučajevi korupcije mogu imati veze sa nadležnostima ove agencije, na primer kada se podmićivanje vrši radi odavanja tajnih podataka ili skrivanja ljudi koji ugrožavaju bezbednost zemlje. Kako se postojanje takvih elemenata ne nazire u ovom slučaju, za sada ostaje nejasno da li je ovo naznaka šireg angažovanja Bezbednosno – informativne agencije u oblastima koje ne pominju u Zakonu o BIA, ili slučajni razvoj situacije, gde je korupcija otkrivena tokom ispitivanja sumnji u izvršenje nekih drugih krivičnih dela.

Na ovo smo [ukazali](#) pre gotovo tri godine, kada su iz BIA-e poručili da su "preusmerili akcenat sa klasičnog kriminala na privredni i finansijski kriminal, kao pojavu koja ozbiljno ugrožava osnove ekonomskog i privrednog sistema države".

Kad više institucija otkriva zloupotrebe i korupciju, to može da donese neke pozitivne efekte. Međutim, smisao izdvajanja BIA od policije pre desetak godina bilo je upravo to što

su njihovi zadaci bili veoma različiti - policija se bavi suzbijanjem svih vrsta kriminala, njen SBPOK otkrivanjem organizovanih kriminalnih grupa i korupcije u koju su uključeni državni funkcioneri, a BIA "zaštitom bezbednosti Republike Srbije i otkrivanjem i sprečavanjem delatnosti usmerenih na podrivanje ili rušenje Ustavom utvrđenog poretka Republike Srbije; istraživanjem, prikupljanjem, obradom i procenom bezbednosno-obaveštajnih podataka i saznanja od značaja za bezbednost Republike Srbije". Antikorupcijska strategija ne predviđa drugačije ustrojstvo antikorupcijskih organa, niti pominje jednom rečju Bezbednosno - informativnu agenciju.

I tada smo ukazali da je nesporno da BIA, kada ispituje neku sumnju u špijunažu ili terorizam i naiđe na slučaj finansijskih zloupotreba ili korupcije to treba da prijavi SBPOK-u i tužilaštvu, kao što to mora da učini i bilo koji drugi državni organ. Razni problemi mogu nastati ukoliko to postane njen primarni zadatak, zato što već postoji institucija sa istim nadležnostima. U svakom slučaju, ako Vlada smatra da je neophodno da borbom protiv finansijskog i organizovanog kriminala treba da se bave i SBPOK i BIA, onda mora što pre da predloži izmene zakona o BIA i organizovanom kriminalu, kako zakonska ovlašćenja i praksa postupanja ne bi bili u suprotnosti.

Komentar sa naše FB stranice:

Marjan Šikman *Recimo da imaš psa čuvara koji spava u kućici u dvorištu i čuva kuću napadajući lopova samo po komandi ,jer je tako dresiran... ,mislim da ni stanje u državi nije bolje organizovano što se tiče korupcije i onih koji je sprečavaju !*

Čemu služe specijalni timovi

14. septembar 2016.

[Najava formiranja „timova Vlade“](#) na sednici kojoj je prisustvovala i regionalna direktorka Svetske banke za Jugoistočnu Evropu Elen Goldstin, može da znači mnogo toga, ali, za početak, znači da je **Vlada još jednom napravila zabunu**. Da li je motiv za pravljenje zabune postizanje **marketinškog efekta** – u tome što „formiranje tima“ lepo zvuči – ili je reč o **skrivanju nekog problema**, uvođenju **paralelnog sistema odlučivanja** i drugim opasnim pojavama, ostaje nepoznato.

Timovi su najavljeni za „povezivanje Srbije sa Evropom i svetom, stvaranje ekonomskih prilika za sve, pružanje boljih usluga i zaštitu ljudskih prava i bezbednost“. U pitanju su, na nešto drugi način definisane nego u Zakonu o ministarstvima, **pitanja kojima**

organi državne uprave i inače treba da se bave. Ako postoji nešto što im trenutno nije u opisu posla, najmanji je problem da se Zakon o ministarstvima izmeni i da se odredi da će se Vlada baviti i tim pitanjima, nije potrebno zarad toga formirati tim.

Kako javljaju mediji, ni ministrima još uvek nije jasno o čemu se radi."Za sada ne mogu da vam kažem formu pošto će vlada definisati formu, ali to će biti saradnja između više ministarstava, dakle biće multidisciplinarni timovi koji neće biti vezani samo za jednu oblast već će biti vezani za više oblasti, u onom širokom spektru i zaštite

ljudskih prava ali i ostvarivanju bezbednosti", kaže Nebojša Stefanović, potpredsednik Vlade. Ministarka Ana Brnabić kaže da joj timovi pre liče na četiri "strateška cilja". Iz njene izjave se saznaje i za postojanje „IT saveta“, pa se možda može naslutiti da će i najavljeni timovi imati formu Vladinog savetodavnog radnog tela u čije članstvo ulaze predstavnici minsistarstava, ali i spoljni stručnjaci. Takođe se može naslutiti, iz prisustva predstavnice Svetske banke, da bi ovo mogla da bude demonstracija spremnosti Vlade Srbije da kroz „horizontalnu koordinaciju“ obezbedi da se reforme sprovode. Može biti da im je tako nešto i preporučeno od strane SB.

Osnovni problem kod ovakvih inicijativa jeste to što se rešenje za neki sistem koji ne daje željene rezultate ne traži unutar njega, kroz izvršenje postojećih obaveza, njihovo preciziranje ili postavljanje novih. Umesto toga se uspostavlja neka vrsta paralelnih struktura, često sa najboljom namerom – da se određenom važnom pitanju da veći značaj. **Kada se broj prioriteta umnoži**, kao što se u Srbiji dogodilo usvajanjem brojnih reformskih pravaca i strateških akata, **onda se ni ta „prioritetna“ pitanja ne rešavaju ništa brže nego što bi trebalo da se inače rešavaju i ona „obična“**.

Takva situacija podseća na velike gužve na auto – putu. Nestrpljivi vozači vrebaju priliku da se prebace u levu, preticajnu traku, u kojoj se stvara nepregledna kolona. U traku za normalnu vožnju ne vraća se niko, jer ako to učini, više ne može da se uključi ponovo u „brzu traku“, ni kada mora da obiđe neki spori kamion. Ubrzo, traka koja je bila namenjena za izuzetne situacije postaje popunjena više nego ona namenjena redovnoj vožnji.

Kontrolori

5. septembar 2016.

[Upozorenje Poverenika](#) za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti da je gradska Odluka o javnom linijskom prevozu putnika Grada Beograda neustavna i nezakonita, u delu u kojem se odnosi na mogućnost kontrolora da uzimaju lične podatke putnika izazvala je brojne komentare. Većina njih se odnosila na cenu prevoza, firmu koja vrši naplatu gradskog prevoza u Beogradu, gradske vlasti ili poverenika Šabića. A šta je suština problema? Obrada ličnih podataka, na osnovu Ustava, može biti dozvoljena samo ako se vrši uz pristanak ili ako je nekim zakonom propisano da se može vršiti i bez pristanka lica na koje se podaci odnose. Pošto Grad Beograd ne donosi

zakone, ne može ni da propiše ovu ili neku drugu obradu ličnih podataka, bilo to opravdano ili ne. Kada se to ima u vidu, a posebno činjenica da je ovo samo jedno od nekoliko desetina upozorenja Poverenika na istu temu i da su sva ta upozorenja dobila veliki publicitet u medijima, može se zaključiti da su predlagači i donosioci ove nezakonite gradske

odluke postupali nesavesno. Oni su angažovali resurse gradskih službi i svoje funkcionersko vreme i prouzrokovali su dodatne troškove Ustavnom sudu Srbije da bi doneli odluku za koju su od početka znali da nije usklađena sa višim pravnim dokumentima.

Kad bi vozač gradskog autobusa, suprotno propisima koji ga obavezuju, zato što misli da će na taj način da reši neki problem, vozio u suprotnom smeru, sa otvorenim vratima ili preteranom brzinom, izgubio bi posao, a verovatno i slobodu. Takođe bi morao da nadoknadi eventualnu štetu nastalu od takvog postupanja iz svog džepa. Na žalost, kazne koje se katkad primenjuju na nesavesne službenike i

uposlenike u javnim preduzećima nikada nisu primenjene na nesavesne donosiocce propisa. Njihova odgovornost je u najboljem slučaju politička. U praksi, s obzirom na kratkoću pamćenja birača, nemogućnost da se suštinski bitne informacije probiju do njih, kao i na činjenicu da „kaznjavanje“ političara podrazumeva glasnje za nekog drugog (koga bi birači takođe rado „kaznili“), najčešće izostaje i ta vrsta sankcije.

Saopštenja

Korisne preporuke za poboljšanje zakonskih rešenja o finansiranju stranaka

13. septembra 2016.

Objaviti prihode i rashode kandidata i partija online pre izbora i onemogućiti da troškovi kampanje ostanu neplaćeni nakon podnošenja finansijskog izveštaja, glavne su preporuke slovenačkog stručnjaka Jurija Toplaka, koji je analizirao efekte primene srpskog Zakona o finansiranju političkih aktivnosti. Transparentnost – Srbija (deo Transparency International) poziva Vladu da ove preporuke što pre pretoči u predlog izmena Zakona.

Poseban značaj ovoj analizi daje činjenica da je ona predviđena akcionim planom za poglavlje 23 pregovora Srbije sa EU kao dokument koji bi trebalo da posluži kao osnova u postupku izmene Zakona o finansiranju političkih aktivnosti. Preporuke EU eksperta u dobroj meri se poklapaju sa onim na šta je Transparentnost Srbija ukazivala u prethodnim godinama i sa čime smo upoznali i profesora Toplaka tokom njegovog rada na analizi. Ujedno izražavamo žaljenje što navedeni problemi nisu otklonjeni u proteklih pet godina, od kada je donet aktuelni Zakon, budući da su predstavnici ministarstava, poslaničkih grupa u Narodnoj skupštini i nezavisnih organa bili već sa njima direktno upoznati iz analiza koje je radila TS, da je na neke od njih ukazala i Agencija za borbu protiv korupcije u izveštajima upućenim Narodnoj skupštini ili da ih je konstatovala antikorupcijska strategija iz 2013.

Bitno je naglasiti da su kroz deset preporuka obuhvaćena neka važna pitanja i problemi, ali ne svi. U analizi je naročito posvećena pažnja politici sankcionisanja, dok, na primer, pitanje vođenja "funkcionerske kampanje", odnosno zloupotrebe javne funkcije i javnih resursa u kampanji nije pomenuto. Podsećamo da je na taj problem, koji u Srbiji postoji oduvek, ali je postao naročito značajan nakon što su uspostavljena strožija pravila o finansiranju kampanje, u svom izveštaju o aprilskim izborima ukazala i posmatračka misija OEBS/ODIHR.

U nastavku prenosimo sve preporuke Jurija Toplaka i osvrt TS na ove preporuke:

1. Objaviti prihode i rashode kandidata i partija online pre izbora;

Komentar TS: na potrebu da se obezbedi uvid u deo podataka o finansiranju još dok kampanja traje, dobru međunarodnu praksu i tehničke mogućnosti da se to učini smo ukazivali u doba pisanja aktuelnog Zakona o finansiranju političkih aktivnosti, regionalnog Krinis istraživanja (2009 – 2012), i u studiji Sistem društvenog integriteta 2011. Imajući u vidu da se kampanja finansira u potpunosti sa jednog računa i da podaci o svim transakcijama sa tog računa postaju javni nakon izbora, nema opravdanog razloga da se ne obezbedi javnost podataka i tokom kampanje.

2. Zahtev da svi troškovi kampanje budu plaćeni pre izbora ili nekoliko dana nakon izbora umanjio bi rizik od korupcije i rizik izbegavanja ograničenja za priloge;

Komentar TS: Na ovaj problem smo ukazivali i u mnogim drugim prilikama, a prvi put još 2004, u doba važenja Zakona o finansiranju političkih stranaka iz 2003, koji je sadržao slična rešenja kao i aktuelni.

Zakonska rešenja, naime, dezavuišu koncept transparentnosti prihoda i rashoda izborne kampanje jer faktički omogućavaju da se troškovi kampanje izmire godinama nakon nje, kao i da politički subjektiaju troškove kampanje za koje nemaju realno pokriće, već računaju na neizvesna sredstva iz budžeta (koja se dobijaju na osnovu izbornog uspeha).

3. Finansijski izveštaji mogli bi da budu objavljeni online u standardizovanom, čitljivom i pretraživom formatu;

Komentar TS: na ovaj problem smo ukazali nakon prvih izbora koje je Agencija za borbu protiv korupcije kontrolisala, 2012. Naime, format objavljivanja podataka je težak čak i za čitanje, a ne postoji mogućnost sortiranja podataka prema potrebama korisnika, iako se nalaze u istoj bazi.

4. Proces izveštavanja mogao bi da bude pojednostavljen na način da godišnji promet do određenog iznosa – na primer, između 2.000 i 4.000 EUR – ne treba da bude praćen mišljenjem ovlašćenog revizora;

Komentar TS: Ovo pitanje nismo ranije komentarisali. Iako ima razloga da se siromašniji politički subjekti poštede velikih troškova revizije, ukidanje obaveze nosi i određeni rizik, naročito u slučajevima kada je promet preko računa mali upravo zato što se finansiranje odvija na nezakoniti način.

5. Bilo bi značajno ukoliko bi, na ravnopravni način, javna sredstva bila raspodeljena među partijama i učesnicima na izborima;

Komentar TS: Šteta je što preporuka nije razrađenija. I u doba pisanja aktuelnog Zakona smo ukazivali na to da se raspodela sredstava ne vrši na osnovu jasno definisanih ciljeva koje treba postići, i da je zbog toga bilo koji način raspodele i iznos sredstava koja su namenjena za učesnike izbora proizvoljan. Neke od ideja za promenu načina raspodele smo davali u poslednjih nekoliko godina (npr. da se odredi minimum troškova koji bi bili pokriveni svakom učesniku izbora u svrhu minimalnog predstavljanja, pri čemu taj iznos ne bi zavisio od visine budžeta ili od broja učesnika izbora, kao što je slučaj sada).

6. Efikasnost sudskog i procesa sankcionisanja mogla bi da bude unapređena. To bi se moglo postići tako da se Agenciji dodeli status sličan carinskim telima ili drugim relevantnim institucijama, koje mogu da izriču kazne, na koje postoji mogućnost žalbe sudu. To bi takođe mogle da rade određene sudije, sudovi ili jedan prekršajni sud koji je nadležan za slučajeve finansiranja političkih aktivnosti;

Komentar TS: Ovo pitanje nismo ranije komentarisali. Načelno, rešenje koje predlaže ekspert je korisno sa stanovišta efikasnosti. Međutim, ono može biti problematično sa stanovišta jedinstva pravnog sistema u vođenju prekršajnih postupaka, jer je aktuelnim Zakonom o prekršajima napušten koncept u kojem organi uprave mogu umesto sudova odlučivati u prvom stepenu takvih postupaka.

7. Čini se da gubitak prava nije adekvatno regulisan, zbog čega su neophodna poboljšanja. To bi moglo da se učini podizanjem nivoa minimalnog iznosa gubitka i gubitkom prava na finansiranje iz javnih izvora tako da se iznos pribavljen izvršenjem krivičnog dela ili prekršaja pomnoži sa određenim brojem;

Komentar TS: Nakon usvajanja Zakona smo ukazali na nejasnoće u aktuelnim odredbama o gubitku prava na prihode iz javnih izvora, kao dodatnoj meri nakon izrečene krivične ili prekršajne osude. Pored toga što je odredba nejasno napisana, ona je i duboko kontroverzna po efektima, jer kažnjena politička stranka zadržava mandate i politički uticaj, gubi pravo na budžetsko finansiranje (kao neutralan izvor) i samim tim postaje još izloženija neprimerenim uticajima drugih finansijera.

8. Sankcije treba da budu proporcionalne, odvraćajuće i delotvorne. Da bi bile odvraćajuće, sankcije treba da budu najmanje nekoliko puta veće od stečene koristi. Posebno su strožije sankcije neophodne, kada je reč o podnošenju finansijskih izveštaja;

Komentar TS: Iako se mogu naći prigovori zakonskim rešenjima iz kaznenih normi, glavni problem je ipak činjenica da je put do kažnjavanja veoma dug. Nije u pitanju samo sporost sudova, već i okolnost da katkad prođe dosta vremena dok Agencija pokrene prekršajni postupak a da drugi organi takve postupke i ne pokreću. U samom Zakonu, veći problem su loše definicije i propust da se za neke nezakonite radnje propiše prekršaj, nego visina kazne. I o ovome smo pisali, kako neposredno nakon usvajanja Zakona, tako i u mnogim kasnijim prilikama.

9. Sistem sankcionisanja mogao bi da bude unapređen unošenjem drugih krivičnih dela, kojima bi se predvidele zatvorske kazne za one koji prikriju priloge ili druge prihode iznad određenog iznosa, uključujući putem izostavljanja iz izveštaja ili nepodnošenja izveštaja;

Komentar TS: Preporuka je povezana sa prethodnom – treba reformisati i aktuelno krivično delo iz Zakona o finansiranju političkih aktivnosti i prekršajne kazne. Međutim, pre bi trebalo usmeriti pažnju na neka druga nedostajuća krivična dela u vezi sa izbornom kampanjom, npr. na potrebu za poboljšanjem aktuelne norme krivičnog dela „davanje i primanje mita u vezi sa glasanjem“, odnosno u vezi sa zloupotrebom javnih promotivnih resursa.

10. Odredba čl. 19, st. 3. Zakona o finansiranju političkih aktivnosti, kojom se predviđa da 5% dobijenih javnih sredstava treba da se koristi za „stručno usavršavanje i osposobljavanje, međunarodnu saradnju i rad sa članstvom“ mogla bi da bude uklonjena.

Komentar TS: Iako propisivanje namene korišćenja sredstava koje partije dobiju iz javnih izvora ima smisla, ono nije izvršen na dovoljno jasan i dosledan način u aktuelnom Zakonu, na šta smo ukazivali još tokom izrade ovog akta.

„Čini se da bi sve, osim drugog dela preporuke br. 6, mogle da se ispune izmenama Zakona o finansiranju političkih aktivnosti,“ zaključuje profesor Toplak.

Ceo izveštaj objavljen je [na sajtu Agencije za borbu protiv korupcije](#).

Mediji

Prijavljivanje imovine

RTS, 12. septembar 2016.

Ne treba gajiti iluzije da će proširenje kruga povezanih lica čiju imovinu će funkcioneri prijavljivati samo po sebi rezultirati otkrivanjem korupcije i imovine stečene na taj način. Uvek će ostajati neko na koga se zakonska obaveza ne odnosi. Mora da postoji kontrola postupaka gde funkcioneri donose odluke i gde mogu da budu korumpirani, i da se uvede krivično delo nezakonito bogaćenje, kaže za RTS programski direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić. Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije predviđao je uvođenje tog krivičnog dela, a rok je bio decembar 2014. godine.

To, međutim, nije učinjeno, a izmenama Akcionog plana koje je Vlada Srbije usvojila u junu 2016. godine, ta aktivnost je izbačena uz napomenu da će se pratiti kroz Akcioni plan za Poglavlje 23. A u tom Akcionom planu nema više obaveze da se uvede ovo krivično delo, već se predviđa da se do kraja godine razmotre adekvatna rešenja za rešavanje pitanja nezakonitog bogaćenja i da se do polovine 2017. godine usvoje izmene propisa.

Inače, povod da se mediji (ponovo) zainteresuju za prijavljivanje imovine funkcionera je istek roka da članovi nove Vlade Agenciji za borbu protiv korupcije u podnesu izveštaj o imovini i prihodima. RTS u prilogu podseća da će novim Zakonom o Agenciji za borbu protiv korupcije obaveza prijavljivanja imovine biti proširena. To zahteva i poglavlje 23 u pregovorima sa EU.

Kad su preuzeli resore, ministri su preuzeli obavezu da Agenciji za borbu protiv korupcije dostave izveštaj sa kolikom imovinom su ušli u Nemanjinu 11, ali i šta poseduju njihovi supružnici, partneri, deca. Većina

članove Vlade je, kažu u Agenciji, tu dužnost već ispunila. U suprotnom, Prekršajni sud može da ih kazni – od 50.000 do 150.000 dinara za funkcionera koji zakasni. "Prekršajni sudovi u poslednje vreme dosta efikasno postupaju, s tim što smo negde nezadovoljni visinom izrečenih kazni. Ona je i dalje na zakonskom minimumu ili nešto ispod norme", navodi zamenik direktora Agencije za borbu protiv korupcije Vladan Joksimović.

U Transparentnosti, ne vide značajan pomak, navodi RTS. Kažu, prekršajni postupci uglavnom su trajali predugo. Za neprijavljivanje imovine ili davanje lažnih podataka, sledi krivična odgovornost. "U slučajevima kada je Agencija podnosila krivične prijave, one nisu uvek rešavane dovoljno brzo ili nisu

prihvatane, iako se činilo da ima dokaza. Mislim da bi tužilaštvo trebalo da se i samo aktivnije uključi", objašnjava Nemanja Nenadić iz organizacije Transparentnost Srbija.

Obaveze iz Poglavlja 23 o pravosuđu, predviđaju zakonske promene kako bi funkcioneri prijavljivali imovinu svih srodnika po prvoj liniji. Na primer, umesto samo za maloletnu decu koja žive pod istim krovom, granica se pomera i na punoletne naslednike. "Tu ne treba gajiti iluzije, potpuna kontrola je nemoguća, uvek će ostati neki drugi na koje se zakonska obaveza neće odnositi. Mora da postoji kontrola postupaka gde oni donose odluke i gde mogu da budu korumpirani i da se uvede krivično delo nezakonitog bogaćenja", kaže Nenadić.

Brisel zahteva veća ovlašćenja i veće kapacitete za Agenciju. Po prijavljivanju imovine, kontrola prijavljenog je ključna reč. Očekivanja i u procesuiranju slučajeva visoke korupcije. "Da započete istrage i sudski postupci dobiju epilog kao i da se izmenama zakona uvede da agencija bude operativnija, da brže postupa. Na primer, da budu dostupne baze podataka drugih državnih organa koje su od značaja za rad agencije", navodi Vladan Joksimović. Ne samo obaveze prema Briselu, i Strategija za borbu protiv korupcije iz 2013. predviđala je rokove da se Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije menja. Rok iz akcionog plana za Poglavlje 23 ističe do kraja septembra. U Ministarstvu pravde kažu da će se pred poslanicima naći do kraja godine.

